



ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Προσαρμογή των κανόνων της πολιτικής συνοχής
για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19

Μεγαλύτερη ευελιξία στη χρήση των κονδυλίων, αλλά πρέπει
να μελετηθεί η χρήση της πολιτικής συνοχής ως εργαλείου
αντιμετώπισης κρίσεων

Περιεχόμενα

I. ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΙΑ.....	2
II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΙΣ ΚΥΡΙΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΕΣ	3
1. Ιεράρχηση από τις εθνικές αρχές των μέσων αντιμετώπισης κρίσεων και ανάκαμψης ως προτεραιότητας.....	3
2. Παράλληλη υλοποίηση διαφόρων ροών χρηματοδότησης.....	3
3. Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων	4
III. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΕΣ.....	4
1. Σύσταση 1 – Ανάλυση της καταλληλότητας της πολιτικής συνοχής ως δημοσιονομικού εργαλείου για την αντιμετώπιση κρίσεων	4
2. Σύσταση 2 – Παρακολούθηση εκ του σύνεγγυς της απορρόφησης του REACT-EU για την παροχή στήριξης με εστίαση στα αποτελέσματα, όπου απαιτείται	5

Το παρόν έγγραφο παρουσιάζει, σύμφωνα με το άρθρο 259 του δημοσιονομικού κανονισμού, τις απαντήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις παρατηρήσεις που διατυπώνονται σε ειδική έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) και θα δημοσιευθεί ταυτόχρονα με την εν λόγω ειδική έκθεση.

I. ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΝ ΣΥΝΤΟΜΙΑ

Κατά την κορύφωση της κρίσης της νόσου COVID-19, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ συνεργάστηκαν για να βρουν τον καλύτερο τρόπο στήριξης των κρατών μελών που χρειάζονταν επείγουσα ρευστότητα. Οι δύο πρωτοβουλίες επενδύσεων για την αντιμετώπιση του κορονοϊού αποδείχθηκαν ιδιαίτερα χρήσιμες για τις εθνικές αρχές καθώς επέτρεψαν τη χρήση της **διαθέσιμης χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής** από την περίοδο 2014-2020. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΕΕΣ, ανακατανεμήθηκαν περίπου 35 δισ. EUR σε όλους τους τομείς ως αποτέλεσμα των νέων δυνατοτήτων ευελιξίας. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, περίπου τα δύο τρίτα του ποσού αυτού, κατά προσέγγιση **23 δισ. EUR¹**, αναπρογραμματίστηκαν ειδικά για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας, κυρίως για το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης, τη χρηματοδοτική στήριξη μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και τη δημιουργία προσωρινών εθνικών συστημάτων μειωμένου ωραρίου εργασίας.

Το 2021 η πολιτική συνοχής έλαβε συμπληρωματική χρηματοδότηση από την πρωτοβουλία NextGenerationEU με τη μορφή **πόρων REACT-EU ύψους 50,6 δισ. EUR**. Αυτή η πρόσθετη χρηματοδότηση **στήριξε τα κράτη μέλη**, αυξάνοντας τη ρευστότητά τους και παρέχοντας νέους πόρους για την αντιμετώπιση των αναγκών τους λόγω της κρίσης.

Η Επιτροπή βοήθησε τις αρχές να αντεπεξέλθουν και να βρουν συνέργειες μεταξύ όλων των νέων εργαλείων χρηματοδότησης. Έβαλε όλες τις αιτήσεις σε προτεραιότητα, επιτρέποντας την ταχεία έγκριση τροποποιήσεων των προγραμμάτων. Ακόμη και τα ποσά ολοκληρωμένων μέτρων, τα οποία ξεκίνησαν μετά την 1η Φεβρουαρίου 2020, μπορούσαν να επιστραφούν και να χρηματοδοτηθούν κατά 100 % από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, χωρίς να απαιτείται εθνική συγχρηματοδότηση. Παρασχέθηκε ευελιξία για τα πλαίσια εφαρμογής και ελέγχου, ενώ παράλληλα διατηρήθηκε η απαίτηση για αυστηρή τήρηση της συμμόρφωσης με τους ισχύοντες κανόνες. Το REACT-EU ήταν το πρώτο μέσο που χρησιμοποιήθηκε στο πλαίσιο του NextGenerationEU δεδομένου ότι οι πρώτες δόσεις καταβλήθηκαν ήδη στα κράτη μέλη τον Ιούνιο του 2021.

Χάρη στον σημαντικό αναπρογραμματισμό και την προσωρινή χρήση ποσοστού συγχρηματοδότησης της ΕΕ 100 %, η δημοσιονομική εκτέλεση επιταχύνθηκε περαιτέρω την περίοδο 2020-2021: το ποσοστό δαπανών αυξήθηκε σε 73 % στα τέλη Οκτωβρίου του 2022, μετά την ολοκλήρωση των ελεγκτικών εργασιών του ΕΕΣ.

Η πανδημία COVID-19 προκάλεσε σοβαρές διαταραχές στις οικονομίες και τις κοινωνίες των κρατών μελών, με κίνδυνο την εμβάθυνση των περιφερειακών αποκλίσεων και των κοινωνικών ανισοτήτων. Για να διασφαλιστεί ότι η πολιτική συνοχής μπορεί να επιδιώξει με επιτυχία τον μακροπρόθεσμο στόχο της που συνίσταται στη μείωση των κοινωνικοοικονομικών και εδαφικών ανισοτήτων, η πολιτική αυτή χρειάστηκε να προσαρμοστεί επείγοντως στο ευρύτερο πλαίσιο και να αντιμετωπίσει τις συνέπειες της πανδημίας που επηρεάζουν τις ζωές των ανθρώπων, τις επιχειρήσεις, τις επενδύσεις και την υλοποίηση έργων. Οι δυνατότητες ευελιξίας στο πλαίσιο των CRII και CRII + ήταν ζωτικής σημασίας για να αποφευχθεί η περαιτέρω επιδείνωση των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών ως συνέπεια της κρίσης και παράλληλα να επενδυθούν πόροι REACT-EU για να συνεχιστεί η αναγκαία στήριξη στην υγειονομική περίθαλψη, τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους και για να προετοιμαστεί η ανάκαμψη σύμφωνα με τις πράσινες και ψηφιακές προτεραιότητες.

Η πολιτική συνοχής απέδειξε πλήρως την προσαρμοστικότητα και την ευελιξία της ως μία από τις μεγαλύτερες επενδυτικές πολιτικές της ΕΕ για την ανάκαμψη από την κρίση. Ωστόσο, η πολιτική συνοχής δεν μετεξελίχθηκε σε εργαλείο αντιμετώπισης κρίσεων —οι αντίστοιχες δυνατότητες ευελιξίας ήταν σαφώς οριοθετημένες στο νομικό πλαίσιο και χρονικά περιορισμένες. Η πολιτική συνοχής παραμένει

πρωτίστως μια μακροπρόθεσμη επενδυτική πολιτική για την κοινωνική και οικονομική σύγκλιση μεταξύ των ευρωπαϊκών περιφερειών, σύμφωνα με τις προτεραιότητες της ΕΕ. Η πολιτική συνοχής εξακολουθεί να επιτυγχάνει τον πρωταρχικό της στόχο, δηλαδή την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής και την υλοποίηση των πολιτικών προτεραιοτήτων της Ένωσης, όπως η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση, και θα συνεχίσει να το πράττει ιδίως στο πλαίσιο της γενιάς προγραμμάτων 2021-2027.

II. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΙΣ ΚΥΡΙΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΕΣ

1. Ιεράρχηση από τις εθνικές αρχές των μέσων αντιμετώπισης κρίσεων και ανάκαμψης ως προτεραιότητας

Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα κράτη μέλη έδωσαν ορθά προτεραιότητα στη χρήση των μέσων αντιμετώπισης κρίσεων και ανάκαμψης, ώστε να διασφαλιστεί η προσαρμογή των επηρεαζόμενων πράξεων στις νέες συνθήκες, η αξιοποίηση των πόρων που έχουν ήδη επενδυθεί και η συμβολή των Ταμείων στον περιορισμό των επιπτώσεων της πανδημίας στη συνοχή. Σημειώνεται επίσης ότι η πρόσθετη χρηματοδότηση στο πλαίσιο του REACT-EU κατέστησε δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων πριν από την έναρξη των προγραμμάτων της περιόδου 2021-2027, με σκοπό τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ της περιόδου 2014-2020 και της περιόδου 2021-2027 και τη διευκόλυνση της ανάκαμψης².

2. Παράλληλη υλοποίηση διαφόρων ροών χρηματοδότησης

Η Επιτροπή αναγνωρίζει την ανάγκη συντονισμού και συμπληρωματικότητας κατά την εκτέλεση των κονδυλίων της πολιτικής συνοχής, ιδίως του REACT-EU, και του MAA.

Οι κίνδυνοι διπλής χρηματοδότησης μετριάζονται σε μεγάλο βαθμό από διάφορους μηχανισμούς και διατάξεις. Τόσο τα κράτη μέλη όσο και η Επιτροπή δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων. Πρώτον, σύμφωνα με το άρθρο 63 παράγραφος 9 του ΚΚΔ για την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027, οι δαπάνες που περιλαμβάνονται σε αίτηση πληρωμής για ένα από τα Ταμεία δεν περιλαμβάνονται αλλού στο ίδιο Ταμείο ή σε άλλο μέσο. Ο κανόνας αυτός επιβλήθηκε ήδη κατά την περίοδο 2014-2020 και παρακολουθείται εκ του σύνεγγυς — και θα συνεχίσει να παρακολουθείται — μέσω δραστηριοτήτων ελέγχου. Η διάταξη αυτή τονίζεται επίσης ιδιαίτερα στα κριτήρια επιλογής που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη για την επιλογή των έργων τους.

Δεύτερον, τα έγγραφα προγραμματισμού, δηλαδή η συμφωνία εταιρικής σχέσης, τα προγράμματα και τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης, απαιτούν περιγραφή της συμπληρωματικότητας και των συνεργειών μεταξύ της πολιτικής συνοχής και άλλων μέσων της Ένωσης, με στόχο την αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων και τη δυνατότητα πρόβλεψης κάθε πιθανού κινδύνου διπλής χρηματοδότησης.

Τόσο οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης για τα προγράμματα της περιόδου 2021-2027 όσο και τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας προβλέπουν περιγραφή της συμπληρωματικότητας με άλλα μέσα. Η εν λόγω περιγραφή χρησιμοποιείται ως βάση για περαιτέρω ρυθμίσεις συντονισμού, ώστε να διασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα και να αξιοποιούνται οι συνέργειες μεταξύ των διαφόρων μέσων.

² Βλέπε την παρατήρηση 36 και το πλαίσιο 2 του ΕΕΣ.

Οι υπηρεσίες της ΓΔ REGIO και της ΓΔ EMPL συμμετείχαν δεόντως στην αξιολόγηση των ΣΑΑ που πρότειναν τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του ΜΑΑ, διασφαλίζοντας έτσι πλήρη συνέργεια και γνώση σχετικά με τους στόχους των κρατών μελών στο πλαίσιο του ΜΑΑ και των ταμείων της πολιτικής συνοχής. Επιπλέον, στο πλαίσιο των επιχειρησιακών ρυθμίσεων που υπογράφηκαν με την Επιτροπή, τα κράτη μέλη δεσμεύονται επίσης να διοργανώνουν από κοινού ετήσια εκδήλωση με τα ενδιαφερόμενα μέρη για να συζητούν τη συμπληρωματικότητα, τη συνέργεια, τη συνοχή και τη συνέπεια μεταξύ της υλοποίησης του ΣΑΑ και των άλλων προγραμμάτων της ΕΕ³.

3. Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων

Με στόχο τη διασφάλιση περισσότερης διαφάνειας και λογοδοσίας όσον αφορά τη χρήση της χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής σε σχέση με την υγειονομική περίθαλψη (συμπεριλαμβανομένου του εμβολιασμού), τη στήριξη των επιχειρήσεων και τα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας, η Επιτροπή δημοσίευσε ένα σύνολο 32 μη υποχρεωτικών δεικτών COVID-19. Οι δείκτες έχουν υιοθετηθεί ευρέως από τα κράτη μέλη και βοηθούν τις αρχές και την Επιτροπή να παρακολουθούν και να αξιολογούν τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιήθηκε στο πλαίσιο της πανδημίας η χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής, μεταξύ άλλων από τους πόρους REACT-EU.

Η Επιτροπή παραμένει προσπλωμένη στην ενημέρωση των πολιτών της σχετικά με όλες τις δημόσιες δαπάνες. Για τον λόγο αυτό, η Επιτροπή δημιούργησε τρεις διαδραστικούς πίνακες προβολής δεδομένων στο πλαίσιο της πλατφόρμας ανοικτών δεδομένων⁴ σχετικά με τη χρήση της χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής από τα κράτη μέλη κατά τη διάρκεια της κρίσης. Ο πίνακας προβολής δεδομένων περιέχει πληροφορίες σχετικά με τις δαπάνες των κρατών μελών, ιδίως στους κύριους τομείς — **υγεία, επιχειρήσεις και άμεση στήριξη σε πολίτες**⁵.

III. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΕΣ

1. Σύσταση 1 – Ανάλυση της καταλληλότητας της πολιτικής συνοχής ως δημοσιονομικού εργαλείου για την αντιμετώπιση κρίσεων

Ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: έως το τέλος του 2024

Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση.

³ Βλέπε την παρατήρηση 40 του ΕΕΣ.

⁴ Πίνακας αποτελεσμάτων για τον κορονοϊό: Απάντηση της πολιτικής συνοχής της ΕΕ — Πίνακας εργαλείων REACT-EU — Επισκόπηση των δεικτών της πολιτικής συνοχής για τον κορονοϊό

⁵ Βλέπε τις παρατηρήσεις 73 έως 79 του ΕΕΣ.

2. Σύσταση 2 – Παρακολούθηση εκ του σύνεγγυς της απορρόφησης του REACT-EU για την παροχή στήριξης με εστίαση στα αποτελέσματα, όπου απαιτείται

Ημερομηνία-στόχος για την υλοποίηση της σύστασης: Αμέσως

Η Επιτροπή αποδέχεται τη σύσταση.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί και να παρέχει στήριξη στις διαχειριστικές αρχές σε σχέση με την υλοποίηση των προτεραιοτήτων του REACT-EU. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα προσδιορίσει τα προγράμματα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες όσον αφορά τις δαπάνες και θα συνεργαστεί με τις αρχές των προγραμμάτων για να μεγιστοποιήσει το δυναμικό των πόρων REACT-EU. Σύμφωνα με την αρχή της επιμερισμένης διαχείρισης, εναπόκειται στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι οι συγχρηματοδοτούμενες πράξεις συμβάλλουν αποτελεσματικά στην επίτευξη των γενικών στόχων και των στόχων επιδόσεων.